

prof. UW dr hab. J. Itrich-Drabarek
Instytut Nauk Politycznych
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, dnia 29 luty 2016r.

Recenzja

dorobku naukowego, działalności dydaktycznej i działalności organizatorskiej dr Sebastiana Kozłowskiego ze szczególnym uwzględnieniem rozprawy habilitacyjnej *Upodmiotowienie samorządu lokalnego w okresie transformacji systemowej w Polsce* ubiegającego się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce

Na podstawie art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003 nr 65 poz. 595 ze zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. 2011 nr 196 poz. 1165ze zm.) dokonano oceny dorobku naukowego dr Sebastiana Kozłowskiego. Recenzja została podzielona na trzy części: ocena osiągnięć naukowych Habilitanta, ocena aktywności naukowej oraz ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, współpracy międzynarodowej i działalności organizacyjnej.

Pan dr Sebastian Kozłowski jest adiunktem w Instytucie Nauk Politycznych Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Doktor Sebastian Kozłowski stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskał na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych 25 lutego 2004 roku za pracę pt. *Uwarunkowania swobody działania polityka*. Stopień magistra uzyskał na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych 25 czerwca 1998 r.

I. Ocena aktywności naukowej

Od chwili zatrudnienia Habilitanta na Uniwersytecie Warszawskim w Zakładzie Socjologii i Psychologii Polityki w Instytucie Nauk Politycznych w październiku 2004 r. jego działalność naukowo-badawcza jest nierozzerwalnie związana z kierunkami badań prowadzonych w Instytucie Nauk Politycznych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW. Habilitant posiada bardzo szerokie zainteresowania i można byłoby wskazać co najmniej trzy główne kierunki badawcze, którym się poświęcił. Konsekwentnie

badał problematykę transformacji społeczno-ustrojowej w Polsce zarówno w kwestiach samorządu lokalnego, roli jednostki w polityce, a teoretycznymi i metodologicznymi problemami w badaniach nad polityką. Zajmował się istotnymi z punktu widzenia problematyki nauk o polityce obszarami badań, takimi jak: uwarunkowania swobody działania jednostki w polityce, filozoficzne, teoretyczne i metodologiczne aspekty rozumienia polityki oraz innowacja negatywna i pozytywna transformacji systemowej w Polsce.

Badania w zakresie obszaru dotyczących uwarunkowań swobody działania jednostki w polityce zaowocowały monografią pt. *Swoboda działania polityka* Warszawa 2006, w której Habilitant przedstawił modelowe ujęcie swobody działań polityka i skonfrontował go z ujęciem uwzględniającym działanie nie zawsze świadomie zaplanowanym, ale zgodnymi z siłami obiektywnymi, bezosobowymi oraz pochodzenia ludzkiego, społeczno-kulturowego i zapewniającymi jednostce sukces w działaniu.

Z kolei obszar dotyczący filozoficznych, teoretycznych i metodologicznych aspektów rozumienia polityki dotyczył problematyki rozpatrywania zjawisk politycznych i zachowań uczestników polityki przez pryzmat koncepcji deterministycznych i indeterministycznych, dialektyki, procesu historycznego, właściwości pisywania obiektów i wyjaśniania. Badania zaowocowały szeregiem artykułów *Co daje demokracja? Dylemat swobody działania polityków samorządowych*, *Przegląd Samorządowy* 2003, *Dialektyczny model swobody działania polityka*, *Studia Politologiczne* 2004, nr 8.

Najważniejsze Jego osiągnięcia to dokonana identyfikacja i egzemplifikacja podstaw przekonań, związanych z procesem tworzenia i przekształcania samorządu lokalnego po 1989 roku w Polsce, analiza przyczyn i skutków niekonsekwencji zmian systemowych w procesie budowania samorządu lokalnego oparta zarówno o podstawy teoretyczne jak obserwację uczestniczącą Habilitanta, skonstruowanie zarysu konceptualizacji i operacjonalizacji upodmiotowienia w celu badania jakości samorządu lokalnego, wreszcie diagnoza socjo-polityczna kondycji wspólnoty lokalnej, stanowiącej oparcie dla samorządu lokalnego.

Wyniki swoich badań naukowych z prezentowanych obszarów Habilitant prezentował na licznych interdyscyplinarnych konferencjach ogólnopolskich, często z udziałem gości zagranicznych, oraz w trakcie zajęć i seminariów dla studentów.

Efektom Jego działalności naukowej były dwa projekty badawcze realizowane samodzielnie, udział w kolejnym grantie oraz zapraszanie na kolejne(siedem) konferencje naukowe o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym.

W świetle tych rozważań dorobek naukowy dr Sebastiana Kozłowskiego przedstawia się zadawalająco i uprawnia Go do ubiegania się o uzyskanie stopnia naukowego

doktora habilitowanego. Jest to bowiem łącznie 14 pozycji, z czego 2 to monografie, 5 artykułów naukowych w czasopismach naukowych, 7 artykułów w pracach zbiorowych. Jedna pozycja została wydana w języku angielskim. Habilitant nie posiada publikacji w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports oraz znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities.

Dorobek naukowy dra Sebastiana Kozłowskiego ze względu na wskazane zainteresowania naukowe Habilitanta, przeprowadzone liczne badania naukowe, zróżnicowane publikacje z zakresu trzech obszarów badawczych, systematyczny rozwój naukowy, liczne referaty wygłaszane na konferencjach naukowych oceniam pozytywnie.

II. Ocena osiągnięć naukowych

Powołując się na art. 16 ust. 2 dr Sebastian Kozłowski wskazał jako osiągnięcie naukowe będące podstawą wszczęcia postępowania habilitacyjnego książkę pt. *Upodmiotowienie samorządu lokalnego w okresie transformacji systemowej w Polsce*, Elipsa, Warszawa 2015, ss. 398.

Rozprawa jest niewątpliwie interesującą i co warto podkreślić wieloaspektową i krytyczną analizą dotyczącą funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce po 1989 roku w kontekście jego decentralizacji i upodmiotowienia. Wspólnoty lokalne zostały poddane badaniom pod kątem socjologicznym, prawnym i politycznym w celu identyfikacji przeszkód związanych z kształtowaniem się ich podmiotowości. Szczególnie interesująca jest część trzecia rozprawy, w której Habilitant wskazał i scharakteryzował transformacyjne i pozatransformacyjne uwarunkowania mające wpływ na kształtowanie się społeczności lokalnych.

Układ pracy ma charakter postmodernistyczny i eklektyczny. Monografia składa się ze wstępu, trzech części, podzielonych na dość proporcjonalnie zbudowane rozdziały, zakończenia, aneksu, załączników i bibliografii. Wstęp jest wprowadzeniem do rozprawy, Autor przekonywująco uzasadnił wybór omawianej problematyki, poprawnie określił cel pracy, jakim jest identyfikacja przeszkód związanych z kształtowaniem się podmiotowości samorządu lokalnego w Polsce, wskazał na ograniczenia, jakie musiał zastosować w trakcie jej pisania, prawidłowo sformułował pytania badawcze. Dokonał dość intrygującego zabiegu formułując dwie przeciwstawne hipotezy badawcze, sędzę jednak, że mógłby ująć ten sam problem w jednej hipotezie.

W ramach przeprowadzonej analizy, osiągnięciem naukowym publikacji jest zwrócenie uwagi przez Autora na problem demokracji partycypacyjnej. Na szczególne

podkreślenie zasługuje konstatacja Habilitanta dotycząca roli i miejsca organu uchwałodawczego w budowaniu podmiotowości samorządu lokalnego i wskazanie, że jest to organ, który wciąż posiada rzeczywistą legitymację demokratyczną, a więc ten, którego rolę nie należy umniejszać, powołując się między innymi na konieczność oszczędzania, a więc należałoby się zastanowić nad rozszerzeniem jego kompetencji, budowaniem autorytetu oraz popularyzowaniem zasadności istnienia i działania.

Interesująca jest również refleksja Habilitanta dotycząca procesu upodmiotowienia samorządu lokalnego i stawiane pytanie o to, czy popularyzacja idei samorządności lokalnej przyczynia się do rzeczywistego upodmiotowienia, czy jest wytworem istniejącej już lokalnej podmiotowości oraz wskazanie na upodmiotowienie jako ciągły niejednoznaczny, niekonsekwentny i zawiły proces, co stanowić winno kolejny etap badań. Warto podkreślić, że Habilitant omawiał w pracy pewne zagadnienia na bazie autorskiego wkładu własnego, w oparciu o opis, diagnozę pochodzącą z obserwacji uczestniczącej realizowanej w ramach osobistego udziału Autora w strukturach samorządu terytorialnego. Jej efektem jest scharakteryzowanie mechanizmów, kierunków podporządkowania i skutków gry politycznej toczącej się w ramach relacji politycznego centrum decyzyjnego i samorządu lokalnego. Autor akcentuje konieczność nie uleganiu złudzeniu, że silne pod względem struktury więzi małe wspólnoty lokalne będą automatycznie wyrazicielem tego „co demokratyczne, praworządne i rozsądne” a głęboka decentralizacja państwa sama w sobie nie jest oczywistym kluczem do demokratyzacji i tworzenia optymalnej struktury organizacyjnej.

Jeżeli chodzi o uwagi krytyczne, szkoda, że Autor w pracy nie poświęcił więcej uwagi problemowi „partykularyzmu lokalnego”, będącego ubocznym, negatywnym skutkiem decentralizacji i upodmiotowienia samorządu lokalnego, mający niewątpliwy wpływ na relacje zarówno wewnątrz wspólnoty lokalnej, jak i na stosunki z innymi jednostkami. Nie uważam także za zasadne używanie przez Habilitanta pojęcia „funkcjonariusze samorządowi”, ponieważ nie ma ono zastosowania zarówno w rozwiązaniach prawnych, jak w obiegu opinii publicznej ani wobec pracowników samorządowych ani wobec władarzy samorządowych.

Odpowiadając na pytanie co nowego wnosi rozprawa do nauki w sensie metodologicznym należy wskazać na zastosowane metody badawcze, jak najbardziej odpowiednie do badań stosowanych w nauce o polityce nad samorządem terytorialnym adekwatnie dobrane do zamierzonego przez Autora celu. Habilitant oparł swoją pracę na metodzie neoinstytucjonalnej, dzięki której przedstawił aspekty społeczno-kulturowe, w tym kultury politycznej, elementy prawno-organizacyjne oraz, co najważniejsze, zaprezentował na

podstawie paradygmatu interakcjonizmu symbolicznego, a przede wszystkim modelu i interpretacji życia społecznego jako teatru, aktorów lokalnej sceny politycznej. Swoje wnioski oparł na badaniu jakościowym i obserwacji uczestniczącej, co szczególnie wymaga podkreślenia z racji pragmatycznego wymiaru omawianej publikacji.

Baza źródłowa pracy oparta jest na solidnych monografiach i opracowaniach, bogatych źródłach prawnych, artykułach naukowych. Autor wykorzystał literaturę angielską.

Postawione tezy i problemy badawcze zostały przez Habilitanta całkowicie zrealizowane w przedstawionym opracowaniu. Wymienione uwagi krytyczne, nie wpływają znacząco na pozytywną ocenę rozprawy.

Prezentowana rozprawa może znaleźć zastosowanie zarówno w praktyce akademickiej, jak i w pragmatyce funkcjonowania samorządu terytorialnego. Może mieć znaczenie dydaktyczne, gdyż jej treść może wzbogacić wykłady i konwersatoria z przedmiotów samorząd terytorialny i wspólnoty lokalne. Może być też cennym materiałem dla studentów przy przygotowywaniu prac licencjackich, magisterskich i innych prac dyplomowych. Może być wreszcie inspiracją, zarówno dla Habilitanta, jaki i innych badawczy, do prowadzenia dalszych badań i dokonywania publikacji na ten temat, gdyż problem upodmiotowienia samorządu lokalnego jest ciągle kwestią otwartą.

II. Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, współpracy międzynarodowej i działalności organizacyjnej

Doktor Sebastian Kozłowski prowadził liczne i zróżnicowane zajęcia dydaktyczne zgodne z jego dorobkiem naukowym. Na podkreślenie zasługuje koordynowanie przez Habilitanta w latach 2005-2010 współpracy z libijskimi ośrodkami naukowymi, co zaowocowało spotkaniami wyjazdowymi pracowników naukowych, dziennikarzy i studentów w Polsce i w Libii. Co do działalności eksperckiej, to Jego wiedza i umiejętności były w tym zakresie wykorzystywane na potrzeby Kancelarii Sejmu RP, partii politycznych i fundacji.

Dr Sebastian Kozłowski jest od 2004 roku opiekunem koła naukowego studentów „Ars Politica”, był członkiem Rady Naukowej INP oraz Rady Wydziału WDiNP UW w latach 2006-2008, kilkakrotnie członkiem i przewodniczącym komisji rekrutacyjnych w INP. Był promotorem 8 prac licencjackich, recenzentem 15 prac licencjackich i 1 pracy magisterskiej. Brał udział w wielu konferencjach naukowych, zarówno jako uczestnik jak i organizator. Jest autorem i wykonawcą zajęć dydaktycznych w ramach projektu „Przedsiębiorcza Uczelnia” współfinansowanego przez EFS w WSP TWP. Jest autorem 5 ekspertyz oraz około 100 publikacji popularno-naukowych w lokalnej prasie samorządowej.

Otrzymał nagrodę Dziekana WDiNP za publikację „Swoboda działania polityka” oraz dwukrotnie za osiągnięcia w działalności organizacyjnej.

Wysoko oceniam dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i działalność organizacyjną Habilitanta, głównie ze względu na Jego działalność ekspercką.

Wnioski:

Oceniony pozytywnie dorobek naukowy, a także działalność dydaktyczna i organizatorska, oraz wysoki poziom rozprawy habilitacyjnej, potwierdzają odpowiednie przygotowanie do samodzielnej pracy naukowej oraz stanowią podstawę do wnioskowania o nadanie dr Sebastianowi Kozłowskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.

Jolanta Itrich-Drabarek

Warszawa, dnia 29 luty 2016 r.